

Examining the Legal Issues of Health Tourism in Iran

ARTICLE INFO

Article Type
Research Article

Authors

Hossein Shishebor¹
Mohammad Hossein Jafari^{2*}
Saeed Daryae³

How to cite this article

Hossein Shishebor, Mohammad Hossein Jafari, Saeed Daryae, Examining the Legal Issues of Health Tourism in Iran, *Journal of Quran and Medicine*, 2022;7(3):131-136.

1. PhD student, Department of Public Law, Yazd Branch, Islamic Azad University, Yazd, Iran

2. Assistant Professor, Department of Public Law, Yazd Branch, Islamic Azad University, Yazd, Iran. (Corresponding Author).

3. Assistant Professor, Department of Law, Yazd Branch, Islamic Azad University, Yazd, Iran

* Correspondence:

Address:
Phone:
Email: vakeel@gmail.com

Article History

Received: 2022/06/05
Accepted: 2022/09/18

ABSTRACT

Purpose: Health tourism (medical tourism) as a growing industry in the world and the natural and medical attractions of a region has attracted wide attention. Due to its natural and historical potentials in the region, Iran has become an important destination for health tourism. In this regard, legal issues related to health tourism in Iran have unique challenges that require detailed investigation and appropriate legal solutions. In the verses of the Holy Qur'an, the emphasis on preserving and maintaining human health is considered as a high and obligatory value. Tourism is also considered as an important factor affecting people's health.

Materials and methods: This research aims to analyze the legal issues of health tourism in Iran in detail, to examine the strengths and weaknesses of existing laws in the field of health tourism, rights and economic obligations related to providing medical services to tourists, protecting the privacy of patients. And it deals with ethical issues in interference with the natural needs of tourism and other current issues.

Findings: This research identifies the weak and strong points of existing laws in Iran and provides legal proposals to improve and optimize the legal environment in the field of health tourism. Therefore, it is emphasized that in order to attract health tourists and develop this industry in Iran, the necessary measures in related laws and regulations should be carried out.

Conclusion: Considering the capabilities and rich resources in the field of health and treatment in Iran, this country has a good ability to become an outstanding destination in health tourism, but this requires more coordination between medical centers, government departments and legal institutions.

Keywords: Health, Tourism, Quran, Law

بررسی مسائل حقوقی گردشگری سلامت در ایران

حسین شیشه بر

دانشجوی دکتری، گروه حقوق عمومی، واحد یزد، دانشگاه آزاد اسلامی، یزد، ایران.

محمد حسین جعفری*

استادیار، گروه حقوق عمومی، واحد یزد، دانشگاه آزاد اسلامی، یزد، ایران (نویسنده مسئول).

سعید دریایی

استادیار، گروه حقوق، واحد یزد، دانشگاه آزاد اسلامی، یزد، ایران.

چکیده

هدف: گردشگری سلامت (توریسم درمانی) به عنوان یک صنعت رو به رشد در دنیا و جذابیت‌های طبیعی و پزشکی یک منطقه، توجهات گسترده‌ای را به خود جلب کرده است. ایران به دلیل پتانسیل‌های طبیعی و تاریخی خود در منطقه، به یک مقصد مهم برای گردشگری سلامت تبدیل شده است. در این راستا، مسائل حقوقی مرتبط با گردشگری سلامت در ایران به چالش‌های منحصربه‌فردی برخورداری است که نیازمند بررسی دقیق و راهکارهای قانونی متناسب با آن است. در آیات قرآن کریم، تأکید بر حفظ و نگهداری از سلامت انسان به عنوان یک ارزش بالا و واجب مورد توجه قرار گرفته است. گردشگری نیز به عنوان یک عامل مهم در تأثیر بر سلامت افراد مطرح می‌شود.

مواد و روش: این پژوهش با هدف تجزیه و تحلیل موضوعات حقوقی گردشگری سلامت در ایران به تفصیل به بررسی نقاط قوت و ضعف قوانین موجود، در حوزه گردشگری سلامت، حقوق و تعهدات اقتصادی مرتبط با ارائه خدمات پزشکی به گردشگران، حفاظت از حریم خصوصی بیماران و امور اخلاقی در تداخل با نیازهای طبیعی گردشگری و دیگر موضوعات جاری می‌پردازد.

یافته‌ها: این پژوهش نقاط ضعف و قوت قوانین موجود در ایران را مشخص می‌کند و پیشنهادها را برای بهبود و بهینه‌سازی محیط حقوقی در حوزه گردشگری سلامت ارائه می‌دهد. از این رو، تأکید دارد که به منظور جذب گردشگران سلامت و توسعه این صنعت در ایران، تدابیر لازم در قوانین و مقررات مرتبط با ایستای انجام شود. نتیجه گیری: با توجه به توانمندی‌ها و منابع غنی در زمینه بهداشت و درمان در ایران، این کشور توانایی خوبی دارد تا به یک مقصد برجسته در گردشگری سلامت تبدیل شود، اما این امر نیازمند هماهنگی بیشتر بین مراکز درمانی، بخش‌های دولتی و نهادهای حقوقی است.

کلمات کلیدی: سلامت، گردشگری، توریسم، قرآن، حقوق

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۳/۱۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۶/۲۷

*نویسنده مسئول: vakeel@gmail.com

مقدمه

با توجه به نیازهای جدید، جامعه گردشگری به عنوان یکی از زیر شاخه‌های صنعت گردشگری تبدیل به یک پدیده مهم در سال‌های اخیر شده است. گردشگری پزشکی شاخه‌ای از گردشگری سلامت محسوب می‌شود که بیازگر یک صنعت روبه رشد پر سرعت است که منجر بوجود آمدن فضایی شده که بیماران برای دریافت خدمات پزشکی مورد نیاز خود به فراتر از مرزهای ملی سفر می‌کنند. گردشگری پزشکی همچون یک صنعت فعال در کشورهایمانند تایلند، سنگاپور، مجارستان، آرژانتین، کوبا، مالزی، برزیل، هند، ترکیه، اردن و... به توسعه پایدار و پویایی اقتصاد کشورها کمک می‌کند. (۱)

در قرآن آیتی نظیر "وَلَا تَلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ" (۲) که به احتیاط در برابر خطر و ضرر اشاره دارد، می‌تواند به معنای حفظ از خطرات و رعایت نکات بهداشتی در تجربه‌های گردشگری تأمین سلامتی افراد کمک کند. همچنین، آیه "وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ" (۲) می‌تواند به اهمیت حفظ جان و سلامت انسان‌ها، حتی در مواقع سفر و گردش، اشاره کند. بنابراین، تفهیم و اجرای مسئولیت‌های بهداشتی و ایمنی در تجربه‌های گردشگری با توجه به ارزش‌های دینی می‌تواند به حفظ و ارتقاء سلامت جامعه و مسافران کمک کند

بر اساس سند چشم انداز ۱۴۰۴ این پیش بینی وجود دارد که ایران سالانه بیش از ۴۰ میلیون گردشگر داخلی و ۲۰ میلیون گردشگر خارجی داشته باشد که از این میان ۷ درصد را کسانی در نظر می‌گیرند که برای درمان و استفاده از مواهب طبیعی سفر می‌کنند. (۳) گردشگرانی که با هدف توریسم سلامت، ایران را برای سفر انتخاب می‌کنند با انگیزه‌های درمان ناباورری، جراحی پلاستیک، دندانپزشکی، چشم، قلب، انواع پیوند، بیماری‌های مربوط به سرطان و گردشگری آب‌های شفا بخش است و بیشتر از کشورهای عراق، آذربایجان، افغانستان، ترکمنستان، کویت، سوریه، ترکیه، لبنان، بحرین و عربستان می‌باشند (۴)

یکی از ویژگی‌های مثبت این امر توجه و تأکید بر بهبود سلامت افراد از دوحیث جسمانی و روحانی می‌باشد. ایران با داشتن پتانسیل‌های بسیار در حوزه پزشکی اعم از مراکز درمانی، کادر درمان و پزشکان توانسته است در این صنعت به عنوان یکی از کشورهای مهم در این عرصه باشد. تغییرات سریع در صنعت گردشگری سلامت و تغییر نیازهای گردشگران، به چالش‌های حقوقی منحصربه‌فردی نیز انجامیده است. از این رو، ضرورت انجام تحلیل کاملی بر مسائل حقوقی گردشگری سلامت در ایران اجتناب‌ناپذیر به نظر می‌رسد.

در این مقام، این پژوهش با هدف ارتقاء تفهیم بهتر از چالش‌ها و پتانسیل‌های حقوقی موجود در حوزه گردشگری سلامت در ایران، به بررسی مسائل حقوقی مرتبط با این نوع از گردشگری می‌پردازد. وجود تفاوت قوانین در این زمینه بین ایران و سایر کشورها، تجزیه و تحلیل نقاط قوت و ضعف قوانین موجود، حفاظت از حریم خصوصی گردشگران و اهمیت توسعه قوانین تنظیم‌کننده مسائل مالی

اقتصادی و بیمه در این زمینه از موضوعاتی است که در دستور کار این پژوهش قرار دارد.

امکانات بهداشتی و درمانی این شهر استفاده می‌کنند، به‌عنوان گردشگران سلامتی محسوب می‌شوند. (۵)

۲- امکانات طبیعت درمانی متعدد

طبیعت درمانی یعنی برخورداری از خواص درمانی و بهبود برخی بیماری‌ها با استفاده از منابع طبیعی در انواع اکوسیستم‌ها، طبیعت درمانی یک سفر درمانی محسوب می‌شود، اما نه به مقصد بیمارستان و مراکز درمانی، بلکه به مقصد اماکن طبیعت (۶) این درمان برای استوار است که بدن قدرت خود درمانی دارد. چنانچه بدن در محیط و شرایط سالمی قرار گیرد، قادر خواهد بود تا حد زیادی خود را درمان کرده و از شرایط بیماری‌ها نجات یابد. در طبیعت درمانی، روش‌ها و توصیه‌های زیادی برای ایجاد محیطی سالم وجود دارد تا بدن بتواند خود را درمان کند. بیماری‌ها تنها به‌عنوان یک عامل ناشناخته مطلوب تلقی نمی‌شود که پزشک تنها از طریق عوامل خارجی قادر به رفع آن باشد، بلکه در هر بیماری، بدن میکوشد تا تعادل و توازن از دست رفته انرژی‌های درونی خود را باز یابد و یکی از درمان‌هایی که می‌تواند با کمک داروهای پزشکی و اصلاح شیوه زندگی، این تعادل را به بدن بازگرداند، طبیعت درمانی است (۷)

۳- هزینه‌های پزشکی

یکی از جوانب مهم و جذاب در حوزه گردشگری سلامت در ایران، مرتبط با هزینه‌های مناسب آن است. ارزش واحد پولی ایران به‌طور چشمگیری پایین‌تر از ارزش‌های جهانی معتبر می‌باشد. این امر توجه به مقایسه تنها با واحد پول کشورهای دیگر را ضروری می‌سازد. در نتیجه، با در نظر گرفتن افزایش هزینه‌های خدمات بهداشتی و درمانی در سطح جهان، این امکان فراهم می‌شود که افراد به هزینه‌های کمتری برای دریافت خدمات پزشکی و درمانی در مقایسه با کشورهای دیگر دست یابند. این امر به‌عنوان یکی از عوامل کلیدی تحریک‌کننده توسعه گردشگری سلامت در ایران به‌شمار می‌رود.

در مقابل، کشورهایی چون اعضای اتحادیه اروپا و ایالات متحده آمریکا به دلیل هزینه‌های بالای خدمات درمانی، برای گردشگران هزینه‌های بلندی به همراه دارند که همه مسافران قادر به تحمل آنها نیستند. از سوی دیگر، هزینه گردشگری سلامت در ایران نسبت به منافسان منطقه‌ای خود، از جمله ترکیه، امارات، عربستان سعودی، بحرین و کشورهای جنوب شرقی آسیا، به‌طور قابل توجهی مقرون به صرفه‌تر است.

در نتیجه، با توجه به تنوع خدمات پزشکی و بهداشتی در ایران و همچنین هزینه‌های جذاب‌تر نسبت به کشورهای منطقه، گردشگری سلامت می‌تواند به‌عنوان یک عامل مهم در توسعه صنعت گردشگری و اقتصاد کشور در نظر گرفته شود.

۴- تنوع پذیری گسترده ایران

ایران به‌عنوان یک سرزمین با تنوع‌های فراوان، به ابعاد مختلف درخشیده و از آن لحاظ به یک مقصد مورد توجه برای گردشگران سلامت تبدیل شده است. تنوع اقلیمی، جاذبه‌های طبیعی متنوع، آثار تاریخی و فرهنگی، تنوع اقوام و جوامع، و همچنین متناسب بودن با

پتانسیل‌های گردشگری سلامت در ایران

استراتژی جذب گردشگری پزشکی از جمله موفقیت‌آمیزترین طرح‌های توسعه در کشور ایران محسوب می‌شود. این استراتژی با ارائه خدمات درمانی با کیفیت بالا و هزینه‌های اقتصادی جذب گردشگران پزشکی از کشورهای همسایه و مناطق دیگر جهان را تسهیل کرده است. پتانسیل‌های گوناگونی در ایران وجود دارد که می‌تواند به توسعه و ارتقاء صنعت گردشگری سلامت در این کشور کمک کند، به‌عنوان مثال تغییرات اقلیمی که ایران را به یک مقصد چهار فصل تبدیل کرده است، امکانات گل درمانی، شن و ماسه درمانی و آب درمانی با بیش از ۱۰۰۰ چشمه آب معدنی گرم، و دیگر جاذبه‌های طبیعی که مناسب سلامت انسان است.

با توجه به اطلاعات ارائه‌شده، توسعه صنعت گردشگری سلامت در ایران به تدریج در حال رشد است. با افزایش توجه به زیرساخت‌های عمومی و منابع انسانی، توسعه استراتژی‌های جذب گردشگری سلامت، تقویت سیستم اطلاعاتی و بازاریابی، و بهره‌گیری از پتانسیل‌های گردشگری سلامت، می‌توان به موفقیت‌های بزرگتری در این زمینه دست یافت. همچنین، ایران با داشتن توانایی‌های پزشکی مانند تولید داروهای نو ترکیب، تحقیقات در حوزه سلول‌های بنیادی و درمان‌های پیشرفته، می‌تواند جذابیت بیشتری برای گردشگران پزشکی ایجاد کند.

به‌عنوان یک نتیجه نهایی، ایران با توجه به پتانسیل‌ها و منابعی که در اختیار دارد، می‌تواند به‌عنوان یک مرکز متمایز در صنعت گردشگری سلامت در منطقه و جهان تبلیغ شود. با افزایش توجه به ارتقاء زیرساخت‌ها و محیط‌های عمومی، بهره‌گیری از امکانات پزشکی پیشرفته، و ترویج استراتژی‌های بازاریابی، ایران می‌تواند نقش مهمی در جذب گردشگران پزشکی ایفا کند و به اهداف توسعه اقتصادی و گردشگری خود دست یابد.

۱- امکانات پزشکی

در تهران تعداد بیشتر بیمارستان‌های تخصصی و فوق تخصصی با امکانات مناسب و در نتیجه کیفیت بهتر در حوزه درمان، وجود ۲۵ بیمارستان دارای مجوز درمان گردشگر، وجود دانشگاه‌های پزشکی با سطح علمی بالا، وجود امکانات و زیرساخت‌های بهتر نسبت به استان‌های دیگر (سایت وزارت بهداشت، ۱۳۹۶) استان خوزستان به دلیل موقعیت جغرافیایی و هم‌مرزی با کشورهای حاشیه خلیج فارس و عراق و بحث هم‌زبانی توانسته گردشگران زیادی را به خود جذب کند. وجود سامانه رهگیری الکترونیکی بیماران در بیمارستان‌ها که ورود و خروج بیمار و روند درمانی را به‌طور کامل ثبت می‌کند، یک خدمت جالب توجه در این استان است. علت بالا بودن گردشگر درمانی و در نتیجه کارایی واحد در استان قم، بیشتر مربوط به زائران حرم حضرت معصومه (س) و طلاب حوزه‌های علمیه و مانند آن است که از کشورهای مختلف به این شهر سفر می‌کنند و زمانی که از

چهار فصل مختلف، ایران را به یک مقصد بی نظیر برای تجربه گردشگری سلامت تبدیل کرده است. این تنوع ویژگی‌ها، ایران را به یک جاذبه گردشگری جهانی با شهرت بالا تبدیل کرده است. تنوع اقلیمی ایران از شمال تا جنوب و از شرق تا غرب، تجربه‌های متنوع را برای گردشگران فراهم می‌کند. از سواحل خزر تا کویر لوت، از کوه‌های البرز تا دشت‌های جنوبی، هر منطقه به تجربه‌های منحصر به فرد خود دعوت می‌کند. همچنین، آثار تاریخی مانند پاسارگاد و بیشترین آثار تاریخی جهان در شهر اصفهان، شاهکارهای فرهنگی این سرزمین را نمایان می‌سازند.

با تاریخی که به آغاز تمدن بشری بازمی‌گردد، ایران به‌عنوان یکی از سه منطقه تاریخی تمدنی شناخته می‌شود. این کشور دارای گذشته‌هایی عمیق و پر از ارزش‌های فرهنگی است که به افتخار آنجا بودن در این مکان، می‌توان از آن بهره برد. این ویژگی‌ها همچنین ایران را به یک مقصد محبوب برای علاقه‌مندان به تاریخ و فرهنگ جهانی تبدیل کرده است.

با در نظر گرفتن این تنوع‌ها و غنای ایران، گردشگری سلامت به عنوان یک انتخاب مناسب برای بیماران جهانی مطرح می‌شود. ارتباط با طبیعت، تجربه‌ی فرهنگ و تاریخ، و امکان بهره‌برداری از خدمات بهداشتی و درمانی با هزینه مقرون به صرفه، ایران را به یک مقصد برجسته در دنیای گردشگری سلامت تبدیل کرده است.

۵- دهکده های سلامت در ایران

با توجه به فعالیت‌های سازمان میراث فرهنگی و گردشگری برای توسعه گردشگری سلامت، وجود مکان‌هایی خاص برای استفاده گردشگران که با هدف بازیابی سلامت خود دست به سفر می‌زنند، به موضوع مهمی تبدیل می‌شود. بر این اساس، سازمان گردشگری اقدام به راه اندازی دهکده‌هایی به عنوان دهکده های سلامت در کشور کرده است. در حال حاضر در حال مذاکره با مدیران مناطق آزاد هستیم که باتشکیل دهکده سلامت که خصوصیات مناطق آزاد را داشته باشند، به جذب گردشگران بیشتری از این طریق اقدام کنیم. به عنوان مثال در حال حاضر شهر سلامت شیراز با همکاری دانشگاه علوم پزشکی در زمینی به مساحت ۶۵۰ هزار هکتار در حال آماده سازی است. این مناطق از ویژگی‌های مناطق آزاد پیروی می‌کنند و گردشگران خارجی می‌توانند بدون ویزا و با همان شرایط گمرکی که در مناطق آزاد وجود دارد، از امکانات این مناطق استفاده کنند. با توجه به این که امروزه گردشگری به عنوان صنعتی درآمدزا برای کشورها دارای اهمیت فراوان است، لزوم توجه به بخش‌های مختلف آن و استفاده از مواهب خداوندی در توسعه این بخش، می‌تواند نقش چشمگیری در کمک به درآمدزایی برای اقتصاد کشور داشته باشد. در این میان با توجه به پیشرفت‌های چشمگیر ایران در حوزه پزشکی و سلامت، وجود چشمه های ی آب معدنی که بیشتر آنها خاصیت درمانی دارند، سرمایه‌گذاری و برنامه‌ریزی در این مقوله می‌تواند ایران را به سرآمد توسعه گردشگری سلامت در منطقه تبدیل کند (۹)

چالش‌های گردشگری سلامت در ایران

۱- عوامل ساختار ارتباط دولت با بخش خصوصی یکی از مهم ترین موضوعات موثر بر اجرای سیاست گردشگری سلامت مشخص نبودن و تعریف نشدن یک ساختار یا سازمان مشخص ارتباطی بین بخش‌های دولتی یا بخش خصوصی در این بخش است. در واقع نبود ارتباط اثر بخش و نامشخص بودن مسئولیت‌های اجرایی بین بخش‌های دولتی و بین دولت یا بخش خصوصی از مهم ترین عوامل بازدارنده اجرای سیاست گردشگری سلامت شناسایی شده است. (۱۰)

علت این امر در نبود اجرای سیاست‌ای رابردی در حوزه گردشگری سلامت می‌باشد. بنابر گزارش‌های منتشر شده علی وجود زیر ساخت‌های فراوان حوزه گردشگری سلامت و وجود پزشکان حاذق، به دلیل عدم برنامه ریزی مناسب در ای حوزه کشور ایران جز ۳۰ کشور برتر در حوزه گردشگری سلامت قرار نگرفته است.

۲- عدم پوشش بیمه

به علت مخاطره آمیز بودن اکوتوریسم و طبیعت گردی رشد صنعت حوزه گردشگری و اکوتوریسم در جهان مرهون صنعت بیمه هست. به علت ماهیت فعالیت‌های اکوتوریستی حوادث احتمالی در آن غیر قابل پیش بینی است. به عبارت دیگر اگر صنعت بیمه در عرصه گردشگری پوشش بیمه ای لازم را ارائه نمی‌داد تمایلات جهانی با کاهش مواجه می‌شد.

در ایران تاکنون برای گردشگران حوزه گردشگری سلامت بیمه تخصصی خاصی پیش بینی نشده است، خیلی از مراجع کنندگان به ایران به غیر از جراحی‌های زیبایی از وضعیت معیشت مناسبی برخوردار نیستند و صرفاً به خاطر تفاوت نرخ ارز و بالتبع آن کاهش هزینه‌های جراحی به ایران آمده‌اند. در صورتی که گردشگران بدانند که بیمه کشور مبدا آنان در ایران نیز مورد پذیرش قرار می‌گیرد تمایل بیشتری برای حضور پیدا می‌کنند. حتی در صورتی که بیمار از وضعیت مالی مطلوبی نیز برخوردار باشد بازهم کاهش هزینه‌های درمانی برای او بسیار مهم هست.

در سال ۱۳۸۶ بیمه ایران جهت توسعه گردشگری سلامت پس از اخذ مجوزهای لازم از بیمه مرکزی ج.ا.ا اقدامات لازم جهت تدوین و ترجمه این بیمه صورت پذیرفت اقدام به تصویب طرحی تحت عنوان بیمه ابرها که مخفف IRHA = IRAN HEALTH ASSISTANCE به معنی خدمات رسانی تندرستی بیمه ایران می‌باشد. بر اساس این بیمه تمامی اتباع خارجی و ساکنین خارج از کشور که قصد مسافرت به ایران را دارند با اتباع این بیمه، تحت پوشش قرار گرفته، از مزایای آن استفاده خواهند نمود.

شرکت‌های تور اپراتور خارجی پیش از سفر به ایران از همان کشور مبدا بیمه‌های لازم را برای مسافران خود فراهم می‌کنند و وقوع هر گونه حادثه مداخله بی‌چون و چرای شرکت‌های بیمه را به دنبال خواهد داشت. همچنین اکثر گردشگران که به صورت انفرادی به ایران سفر می‌کنند بیمه خود را از همان کشور مبدا تهیه می‌کنند. امضا تفاهم نامه‌ها در عرصه بین‌المللی تأثیری بر پیشرفت گردشگری در ایران نداشته است زیرا بدون خدمات مطلوب و فراهم

هستند که پزشکان مبلغ زیادی را از مردم می‌گیرند یا از قشر ثروتمند کشور محسوب می‌شوند. متأسفانه این قشر با مشکلات متعددی مواجه هستند: از یک طرف بیمارستان‌ها در اسرع وقت حقوق پزشکان را واریز نکرده و از طرف دیگر آن‌هایی که اقدام به تاسیس مطب می‌کنند با هزینه‌های گزافی همچون اجاره و... مواجه می‌شوند. خیلی از این افراد حتی از گرفتن پروانه طبابت خود داری کرده و راه خود را به سمت مهاجرت تغییر مسیر می‌دهند. در دراز مدت علاوه بر اینکه گردشگری داخلی دچار آسیب شده و افراد برای درمان باید به کشورهای همجوار مراجعه کنند؛ دیگر در حوزه مدیکال توریسم هم امکان مانور خواهیم داشت. نمونه بارز این امر را در مهاجرت پزشکان به کشور عمان باید نام برد که در طول یک سال اخیر بسیاری از آن‌ها به این کشور مراجعه نموده‌اند و با حمایت این کشور درآمد خود را افزایش داده‌اند.

۵- تعیین حوزه قضایی و قانون حاکم

یکی از بحث برانگیزترین چالش‌های موجود در حوزه گردشگری سلامت، تعیین حوزه قضایی و قانون حاکم است. متخصصان سلامت ممکن است نه تنها در کشور محل اقامت خود، بلکه در کشوری دیگر که در آن ساکن هستند، به بیماران خدمات ارائه دهند؛ همچنین مسافران سلامت با این چالش مواجهند که کدام قوانین و حوزه باید وظیفه رسیدگی به اختلافات یا قصور پزشکی را به عهده بگیرد؟ در موضوع سهل‌انگاری و خطای پزشکی، معمولاً دادگاه‌ها به یکی از دو محل استقرار پزشک و بیمار توجه دارند: ۱- محل درمان ۲- محل اقامت (۱۱)

چالش حقوقی که در این خصوص مطرح می‌شود این است که کشور مبدأ با کدام قوانین و بر چه اساس با این موضوع به طور قضایی مواجه خواهد شد؟ به دلیل تفاوت نظام‌های حقوقی کشورها، دسترسی به برخی خدمات در برخی کشورها ممنوع است. در چنین شرایطی در خصوص استفاده بیمار از این خدمات، چالش‌هایی مطرح می‌شود. برخی از این خدمات ممکن است در کشور مبدأ و مقصد غیرقانونی باشد، اما ممکن است در کشور مبدأ قوانین سخت‌تری اعمال شود. (۱۱)

نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج به دست آمده از این مطالعه، می‌توان نتیجه گرفت که گردشگری سلامت در ایران با امکانات بیشتری می‌تواند توسعه یابد، اما نیازمندی‌های حقوقی مشخصی را نیز به همراه دارد. به منظور ایجاد یک محیط مناسب برای توسعه پایدار این نوع از گردشگری، لازم است که مقررات و قوانین حقوقی مرتبط با حوزه گردشگری سلامت به‌روزرسانی و بهبود یابند. همچنین، توجه به حفظ حریم شخصی و انتقال اطلاعات پزشکی به صورت امن و مطمئن نیز از اهمیت بالایی برخوردار است. در نهایت، با توجه به توانمندی‌ها و منابع غنی در زمینه بهداشت و درمان در ایران، این کشور توانایی خوبی دارد تا به یک مقصد برجسته در گردشگری سلامت تبدیل شود، اما این امر نیازمند هماهنگی بیشتر بین مراکز درمانی، بخش‌های دولتی و نهادهای حقوقی است.

سازی رضایت بیمه‌شدگان نمی‌توان پیشرفت این عرصه را پیش بینی کرد. به نظر می‌رسد موضوع بیمه گردشگری در ایران در طول سال‌های اخیر پیشرفت و استقبال آنچنانی نداشت است و صرفاً از آن به عنوان وسیله‌ای برای تبلیغات استفاده شده است.

وجود بیمه خاص در حوزه گردشگری سلامت یا بیمه‌ای که مورد تأیید سایر کشورها باشد موجب تقویت کشور نیز می‌گردد. لیکن به دلیل عدم ارتباط موثر بین کشورها و فراهم‌نسختن این زیرساخت‌ها عرصه بیمه مغفول واقع گردیده است. از طرفی به دلیل پوشش این بیمه بر حسب روزهای اقامت در ایران امکان ارزیابی به طور دقیق وجود ندارد. زیرا جراحی و درمان در برخی از موارد بر حسب ترافیک جراحی و وقت پزشک متغیر هست. نکته بعد وجود صرفاً یک شرکت بیمه در ایران جهت حمایت از گردشگران می‌باشد در صورتی که گردشگران باید با حق انتخاب‌های متنوع اقدام به خرید بیمه‌نامه نمایند و چه بسا شرکت بیمه در مبادا فاکتد اعتبار و ارزش باشد.

۳- وجود دلالتان سواستفاده‌گر در حوزه گردشگری سلامت

متأسفانه به دلیل نبود نهاد موثر در این حوزه برخی از افراد سودجو در شبکه‌های مجازی با استفاده از ارتباط بین برخی از مراکز درمانی و دریافت مبالغ گردشگران این حوزه را به مراکز درمانی بی کیفیت سوق می‌دهند یا رقم دریافتی از گردشگران بیش از حد مجاز بود است. این افراد با ارائه خدمات نامعتبر علاوه بر آسیب‌زدن به این صنعت، جان بیماران را به خطر می‌اندازند. بیشتر این دلالتان، مجوز قانونی برای جذب گردشگر سلامت ندارند و بسیاری از آنها همزمان نقش راننده و مترجم را نیز بر عهده می‌گیرند. در بیشتر این مواقع گردشگران با نارضایتی یا شکایت در مراجع صالحه ایران را ترک می‌کنند که این امر موجب مخدوش شدن تصور گردشگران در دنیا می‌گردد.

متأسفانه برخی از دانشجویان اتباع که مجوز کار در این عرصه را ندارند به دلیل منفعت مادی اقدام به جذب گردشگران و سواستفاده از آنان می‌کنند. وجود صفحات مجازی تحت عنوان رزرو جراحی، وقت پزشک و... به زبان عربی مشوق گردشگران جهت تماس با این اشخاص می‌باشد.

عدم معرفی سایت‌های نوبت‌دهی وقت پزشکان در کشورهای حاشیه و چندزبانه نبودن این سایت‌ها راه را برای دلالتان سودجو باز گذاشت است. در خیلی از موارد این افراد متأسفانه با تبانی با برخی از مراکز درمانی و پزشکان اقدام به اخذ مبالغ هنگفت از گردشگران کرده و با انجام این عمل صنعت گردشگری را به تباهی می‌کشاند.

۴- مهاجرت پزشکان و پرستاران زبده به خارج از کشور

غیر واقعی بودن تعرفه‌های پزشکی، تفاوت نرخ ارز، نبود امنیت شغلی، نداشتن بیمه مطمئن و نگرانی از مشکلات بعد از بازنشستگی موجب مهاجرت فوق‌العاده پزشکان و کادر درمان به کشورهای نظیر عمان، امارات متحده عربی و... گردیده است. در صورتی که راه‌حلی برای این مشکل سنجیده نشود در سال‌های آتی برای جذب مدیکال توریسم با مشکل مواجه خواهیم شد. پزشکان احترام کافی در میان آحاد جامعه ندارند. برخلاف تصور عموم که بر این دیدگاه

References

1. A A, A M. Health tourism and the capabilities of medical-therapeutic tourism in Iran, *Journal of Geography of Tourism Space*.2012; V 3, N 9.32-59.
2. Holy Quran
3. D B, J A, F M, S, N and T J E. Current situation of medical tourism: a case study of Iran, *Paish Quarterly*.2013; Y11, N 2
4. T N. Examining and prioritizing factors affecting the attraction of health tourism, *scientific journal of the Nizam organization*;2015;125-154
- 5- Kh A A, R M R. (2015) Factors affecting the promotion of health tourism, comparing the views of foreign tourists and domestic managers, *Journal of North Khorasan University of Medical Sciences*.2015; V 38. 25-42.
6. D Y, I Q, S H. Investigating the health tour in Iran and selected countries and presenting solutions to improve the status of Iran, and the conclusion of economic studies and policies.2017; N 2.
7. R A. Nature Therapy and Health Tourism of Iran, *University Professors Publications Medicine of the Islamic Republic of Iran*. 2022; V 34, N 1.54-79
8. NH S, J A. Hospitals' readiness to enter the medical tourism industry: Isfahan city. *Health Information Management*. 2013; No. 38.45-63.
9. A A. A look at generating income from the health tourism industry and the profitable highway of Iran. 2018; No. 4493
10. A M, M M. Challenges and Solutions in Iran's Tourism Industry, *Business Reviews*. 2013;No. 53.70-102.
11. E T, S L, E. Ethical and Legal Challenges of Health Tourism, *Halal Research Journal*.2019; No. 3.25-42